

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 42.

Stockholm den 20 Oktober 1910.

3:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 3/4 „ . . . „ 3: 50 1/4 „ . . . „ 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11–12. Sthlm 1910, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonsspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	--	---	---

Sigfrid Wieselgren.

Nyligen fick jag i Dagnys spalter tacka en af våra gamla trogna högervänner för hans riksdagsarbete i kvinnosakens tjänst, men då kunde jag sluta med en förhoppning om fortsatt arbete. Nu gäller det en annan, men denna gång finns ingen plats för några förhoppningar, ty här har icke valedeln utan döden beröfvat oss en man, som trots sina 77 år ännu hade mycket af ungdomlig värme och kraft kvar.

Konturerna af Sigfrid Wieselgrens lefnad ha nyss gått genom hela pressen, och jag vill därför här endast erinra om att han sedan 1875 suttit i riksdagen och sedan 1887 som ledamot af Första kammaren samt att han sedan 1885 var generaldirektör för fångvårdsstyrelsen. Hans djupgående bildning, hans starka litterära intressen, som bl. a. föranlett honom till skönlitterärt författarskap, det religiösa och humani-

tära nit, som han ärft från sin store fader — allt förenade sig om att i honom skapa en ovanligt renodlad typ af kristen humanist. På äldre dagar kunde hans vältalighet förefalla doçerande och preciöst tillspetsad med dess starka prägel af klassisk, citatspäckad retorik, men den vördnadsbjudande apparitionen, den mjuka, skolade stämman och den allt behärskande idealiteten förenade sig om att framkalla ett sällsynt totalintryck af andlig förnämhet.

Man har räknat Wieselgren till högern, och han hörde dit, om man till högern räknar försvarsvänlighet, statskyrklighet och en viss aristokratisk läggning. Men han torde varit svårare än de flesta att stoppa in i fack, denne utpräglade frihandlare, nykterist och kvinnosaksvän midt i Första kammaren.

Alldeles oberörd af den smula åtlöje, som inte sällan förstum-

Handwritten signature or note at the bottom right of the page.

mar andra äfven starka personligheter, när det gäller kvinnornas och nykterhetssakens intressen, dem han med riktig blick kombinerade, tvekade han ej att rent ut säga sin mening, att nykterhetsvännernas önskningsar aldrig skulle uppfyllas, förrän kvinnorna fått rösträtt. Och mer än någon annan svensk man har han bidragit att omstämna "de stilla i landena" för vår sak genom den välskrifna broschyr om "Kvinnans politiska rösträtt" han 1906 utgaf och frikostigt ställde till L. K. P. R:s och Fredrika-Bremer-Förbundets förfogande. Slutorden i denna skrift må här visa arten af hans bevisföring och af hans konservatism:

"Rösträttens utvidgning är ju intet mål i och för sig; det är blott ett medel för åstadkommande af ändring i folkrepresentationens sätt att arbeta för samhällsutvecklingen. Vår representation har icke arbetat nog tillfredsställande för detta sitt höga mål. Man kan ej blunda för dess ofta alltför formalistiska skaplynne, dess oerhörda långsamhet ifråga om sin arbetsproduktion och den kiffaktighet mellan kamrarna, som så starkt fördröjt många viktiga frågors lösning. Men dess djupaste skuld ligger nog i dess bristande intresse för ett kraftigt upptagande af de sociala frågor, hvilkas snara och lyckliga lösning är för alla och icke minst för de djupast ställde, de svårast tryckte af så obeskriflig betydelse. Under meningsbrytningarnas buller har dock den åsikten förmått kring sig samla allt flera, att just dessa frågor snarast möjligt måste upptagas till samvetsgrann behandling och förhjälpas till ett slut, för hvars uppnående både hufvud och hjärta böra samverka. Häri ligger ett hufvudskäl mot undanskjutandet af krafvet på rösträtt för kvinnorna; samhället behöfver dem, deras inflytande är för just dessa uppgifters lyckliga tillgodoseende af största vikt. Och det folk, hvars lagstiftning redan för mer än sexhundra år sedan visste erkänna kvinnans betydelse i huset och i hemmet, torde icke behöfva frukta för att förhast sig, om det nu ger henne den politiska rösträtt hon i kraft af sitt medborgarskap har full rätt att fordra för uppfyllandet af sin plikt, sina uppgifter för äfven statsändamålet."

Sigfrid Wieselgren var en högerman af den sort, som väl teoretiskt är konservativ, men i praktiken stundom af idel rättskänsla blir radikal. Han blef missnöjd med det bestående, därför att det syntes honom med sin materialism förvanska det ideella i det gamla. Den sortens högermän är det vårt samhälle nu mer än någonsin behöfver. Men nära nog en tillfällighet är det, om det proportionella lotterigeschäftet med dess mekaniska kynne och dess skygghet för personligheter skall kunna trolla fram någon fullgod ersättning för de gamla, som nu ryckts undan vårt politiska lif. Och det är med vemod man vid Sigfrid Wieselgrens bår frågar sig, om den apostoliska successionen af liberal högernobless alldeles kommer att afbrytas i Första kammaren, då så många af dess hvithåriga representanter på en gång lämna oss.

LYDIA WAHLSTRÖM.

Kvinnorna och folkpensioneringsförslaget.

I Stockholm har under föregående vecka varit samlad en kongress för att behandla ett lagförslag angående allmän pensionering af behöfvande — det s. k. Raabska förslaget — utarbetadt af kommittén för allmän pensionering. Att tanken har sympati rundt om i landet syntes af det stora antalet deltagare, mer än 400, däraf ett 20-tal kvinnor. Deras ringa deltagande berodde nog mindre på bristande intresse än på de grunder, hvarefter val af ombud från län, kommuner m. m. skett. Landshöfdingarna i länen hade blifvit anmodade att utse 10 ombud, däraf 8 män och 2 kvinnor. I hvad grad kommunerna sändt eller ämnat sända kvinnliga ombud är inte bekant.

För kvinnornas ställning enligt förslaget redogjorde fru Ellen Hagen, ombud för Uppsala län, i ett anförande, hvarur vi meddela följande:

"Utan att yttra mig om detta föreliggande förslags sätt att lösa frågan, vill jag blott fästa uppmärksamheten på huru det i en mängd punkter — och i motiveringen för de samma — så tydligt faller i ögonen, att kvinnorna icke fått tillfälle att, vidare allmänt åtminstone, yttra sig om detsamma.

Hvad först de ogifta beträffar, så tyckes mig att för stor skillnad gjorts mellan dem och de ogifta männen, både hvad beträffar existensminimum, afgifter och därmed sammanhängande pension.

Men det är egentligen de gifta kvinnornas plats här i förslaget jag ville be kongressen något närmare granska. Enlig § 15 upphör kvinna vid giftermål att betala den stadgade afgiften, men så kan hon ej heller enligt § 6 vid genom olycksfall eller sjukdom iråkad invaliditet erhålla någon pension. Som motivering härför åberopas stadgandet i 1871 års fattigvårdsförordning angående mannens försörjningsplikt. Det finns väl i hela vårt lagväsende intet som är och alltid varit ett så sväfvande begrepp som denna försörjningsplikt. Den rör sig mellan de mest olika plan ända ned till försumlighetsgränsen, och om den alldeles uteblir — så veta alla de, som något arbetat inom fattigvården, hur ytterligt svårt det är för hustrun att, äfven med myndigheternas hjälp, kunna utkräva densamma. Hela detta pensionsförslag rör sig ju endast om dem, som lefva invid gränsen af existensminimum. Den stora mängden lyckligare lottade hustrur, som genom en säker ekonomi och en god och redbar makes omsorg ha nog och öfvernog, beröras ju ej alls af detta. Och vi må komma ihåg, att fattigdom är en hård prøfvosten på harmoni, förtroende och välvilja människor emellan.

Låt oss ta ett exempel ur lifvet. Ett giftermål ingås, ett hem grundas på båda makarnas arbete. Hustruns kanske endast inom hemmet, kanske också mot yttre arbetsförtjänst. Så blir hon plötsligt, genom olycksfall eller sjukdom, helt arbetsoförmögen. Hemmets ekonomi reduceras då först genom frånvaron af hennes arbetsförtjänst, så genom någon kostnad för hennes sjukvård, så genom att för arbete i hemmet fordras lejd hjälp. Är än maken aldrig så villig fullgöra sin försörjningsplikt, torde denna tredubbla börda bli honom alldeles för tung. Han kan, liksom hustrun, icke annat än önska att emot 6 kr. i pensionsavgift ha gifvit hemmets ekonomi någon jämvikt genom ersättningen för hustruns förlorade arbetsvärde. Å andra sidan måste hustrun få utkvittera detta belopp, så att hon, under dåliga förhål-

Juvel- Guld- & Emalj arbeten
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Åberopa alltid annonserna
 i Dagny

landen, verkliga kommer i åtnjutande af det belopp pensionen ger.

Ett annat exempel gällande kvinnans ställning som änka. Då under de goda, eller relativt bättre dagarna, då mannen lefde, ingen afgift affordrades henne, måste hon vid hans död genast börja utbetalningen igen, utan att få någon som helst änkehjälp före 60 år. Fins minderåriga barn, kommer visserligen 60 kr. för hvar af dem i uppfostringsbidrag, men därpå torde väl intet bli öfrigt för henne själf. I dessa tider, då så ofta kvinnans hemarbete prisas så högt och betonas vara hennes väsentliga, förbigås allt för ofta det faktum, att husligt arbete och barnavård, de må än utföras med den allra största duglighet och omsorg, inte ge något som helst existensmedel i och för sig. Änkan måste härvidlag ovillkorligen börja arbete utomhus, först och främst för att få medel till pensionsafgiften.

Jag tror att ett bestämdt uttryck, att hustrun skall dela ålderdomspensionen, mången gång vore af behovet påkalladt, allra helst om makarna genom att söka biinkomster genom arbete — hvilket är ett af de grundläggande tankarna i detta pensionsförslag — tidtals måhända måste bli skilda åt. Hustrun kanske aldrig såge skymten af den lilla pension mannen anser sig erhålla genom de af honom ensam inbetalda afgifterna.

På sid. 61 i lagförslaget säges, att "den stora principiella skillnaden mellan den allmänna fattigvården och folkpensioneringen ligger däri, att pensionsrätten är beroende på en hvars skyldighet att erlægga stadgade afgifter och sålunda blifver en genom själfhjälps förvärfvad förmån, då däremot fattigvården tilldelas den behöfvande af gunst och nåd."

De gifta kvinnorna böra ej kvarhållas i den otidsenliga ekonomiska försörjningsställning, som hela detta nya system afser att upphäfva. Deras tillvaro skulle bli säkrare och mer aktad om värdet af deras hemarbete — uttryckt genom betalade afgifter — berättigade dem till en pension, som alltså ansågs som en "genom själfhjälps förvärfvad förmån."

Kunde en omröstning bland Sveriges kvinnor komma till stånd, skulle den helt säkert bli till förmån för principen oafbruten betalningsskyldighet intill 60 år mot full säkerhet af invaliditets- och ålderdomspension.

Det vore i hög grad glädjande om kongressen ville uttala sin benägenhet för ett folkpensioneringsförslag, där, såsom uttryck för en rättvisare och barmhärtigare — både mot män och kvinnor — med ett ord tidsenligare åskådning, de gifta kvinnorna likställas med rikets öfriga innebyggare."

I samma riktning yttrade sig fru C. Benedicks-Bruce, ombud för Gottlands län, samt en hel del manliga talare.

Som sitt uttalande antog kongressen slutligen bland det 20-tal resolutionsförslag som framlagts ingenjör Carlsons och fru Hagens af följande lydelse:

Kongressen uttalar sig för ett snabbt införande af folkpensionering, grundad på principen "statshjälp och själfhjälps", och beslutar vidare att diskussionsprotokollet öfverlämnas till regeringen jämte det framkomna förslaget med anhållan om dess remitterande till ålderdomsforsäkringskommittén.

I blifvande folkpensioneringsförslag böra gifta kvinnor erhålla samma pensionsrätt som rikets öfriga medborgare.

Af till konungen öfverlämna detta kongressens uttalande uppdrogs åt en deputation af fem personer, nämligen ordföranden biskop von Schéele, vice ordföranden kammarherre Westfeldt, friherre Gust. Raab, fru Ellen

Hagen, Uppsala, och kyrkoherde Fr. Tivell, Älkarleby. Att jämte ordföranden justera protokollen valdes borgmästaren Jakob Pettersson och fru Ellen Hagen.

På programmet stod vidare upptaget frågan om anskaffande af medel till arbetet. Som kongressen genom det fattade beslutet lagt folkpensioneringsfrågan helt och hållet i händerna på den k. kommittén, blef denna fråga obehöflig. Att omhändertaga och förvalta de medel, som influtit till kongressen, dels i form af frivilliga bidrag, dels i kongressafgifter, uppdrogs åt medlemmarna i den ofvannämnda deputationen, förstärkta med kongressens sekreterare hrr Oldenburg och Strokirk. Deputationen erhöil likaledes i uppdrag att, när den så funne lämpligt, utlysa tid och plats för nästa kongress.

De gamlas dag.

Barnen — det är framtiden. Att taga sig an barnen, jämna vägen för dem, arbeta för att fostra dem till kroppsligen och själsligen fullmåliga människor — det är att arbeta för framtiden, för en ljusare och lyckligare framtid åt sitt land och åt mänskligheten. Detta är en plikt — och en glädje.

Men det finns också andra plikter. Det finns en sådan, lika helig som plikten att skydda dem som skola skapa framtiden. Och det är plikten att visa tacksamhet mot dem som skapat den tid, som gått, mot dem, som sått hvad vi skörda, som i sin mån kämpat fram lyckligare lifsförutsättningar för oss, nuets människor.

Kan det finnas något mera vemodigt hjärtgripande än en åldring i nöd, en utsliten människa, en för hvilken ej längre det ljusa ordet framtid finnes, en som af detta lif nu ej mera har annat att vänta än en vandring i skymning genom alla slags lidanden, en för hvilken de känslor och förnimmelser, som ge skimmer och flykt åt lifvet, ha slocknat. Hur stark tro på ett bättre lif efter detta man än har, man gripes dock vid åsynen af ålderdomen af den mest intensiva medlidsamhetskänsla. Och denna känsla blir naturligtvis än starkare, om man vet, att existensbekymmer lägga sten på bördan, och framför allt då man ser den missaktning, den brist på finkänslighet, som ofta visas de gamla just på grund af hvad som i stället borde vara ägnadt att mana till vördnadsbevis och grannlagenhet: deras ålder.

Lyckligtvis finnas dock äfven de, som behjärtat plikten mot de gamla.

Vi ha i Stockholm tvenne föreningar, som gjort de gamlas sak till sin och hvilka just i dagarna vädjande vända sig till allmänheten. Det är föreningarna "Genom eget arbete", hvilken genom uppköp och återförsäljning vill hjälpa sådana som ännu kunna arbeta, och "Ljusglimt". Denna sistnämnda förening som hösten 1907 startades på fröken Augusta Ludvigs initiativ, och som har till uppgift att söka åstadkomma en fond, af hvars räntor skulle utdelas understöd åt gamla, nödställda, själf-försörjande kvinnor, har under dessa år gått framåt på

ett glädjande sätt. Behållningen är nu så stor, att föreningen ser sig i stånd att fr. o. m. i år utdela åtminstone två årliga understöd å 400 kr.

Men hvad förslår två ibland så många!

Det är på grund häraf föreningen Ljusglimt tillsammans med G. E. A. vädjar till den allmänhet, som gladeligen offrade sina slantar på Barnens dag, att nu ställa sig välvillig gent emot De gamlas dag.

"De gamlas dag" — det blir den dag då de influtna medlen utdelas, och därtill har man valt den 8 december, konung Oscar II:s dödsdag. Men för att utdelningen skall kunna nå riktigt många, kommer under oktober och november gåfvor att insamlas på många sätt. Beklagligtvis afslog regeringen den af konsistorium tillstyrkta begäran om kollekts upptagande i kyrkorna.

Många såväl enskilda personer — bland dem flera konstnärer på skilda områden — som sällskap ha emellertid lofvat att på ett eller annat sätt medverka vid insamlandet af medel. Må nu också den stora allmänheten göra allt hvad den kan. — Låt oss mangrant teckna något belopp på de listor, som finnas tillgängliga i alla banker och hos många enskilda, låt oss lägga slantar i de gamlas sparbössor, låt oss köpa deras brevkort och sända till våra vänner, och må de af oss, som vistas i Stockholm, mötas såväl vid kyrkokonserten som vid matinéen hos Berns och den musikalisk-dramatiska soaréen å Grand.

Hvar och en af oss har väl någon kär åldring. Låt oss vid tanken på dem göra något för alla dessa, hvilka kanske ej ha en varelse som håller af dem, som gå mot döden ensamma och nödställda, som ha gjort sin insats i lifvet och nu borde få sin välförtjänta lön, en tryggad ålderdom.

Tänk på de gamla!

Lif.

Donationer. I dagarna har i testamentarisk gåfva från fru Anna Wallenbergs dödsbo öfverlämnats till Fredrika-Bremer-Förbundets allmänna kassa kr. 10,000 och likaledes kr. 10,000 till Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitution. Från öfverstinnan Maria Fries' dödsbo genom utredningsmannen till Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitution kr. 6,140:85, dock med villkor att utgå som lifränta till två af donators släktingar; efter desamma fränfälle blir således summan disponibel för stipendiefonden.

Som representant för Fredrika-Bremer-Förbundet öfvervar doktorinnan Siri Petré från Malmö invigningen af "Kvindelig Læseforenings" nya byggnad i Köpenhamn, hvarvid doktorinnan Petré å Fr.-Br.-Förbundets Förvaltningsutskotts vägnar öfverlämnade en inramad litografi af Fredrika Bremer, reproducerad efter O. Södermarks vackra porträtt af den frejdade författarinnan.

Bland kransar vid generaldirektör Wieselgrens bår märktes en från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Stadsanslag å 3,000 kr. till rösträttskongressen.

Vid sammanträde sistlidne måndag biträde Stockholms stadsfullmäktige den anhållan om ett anslag å 3,000 kr. till den internationella rösträttskongressen 1911, som framställts af Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Debatten, som räckte i närmare två och en half timme, bjöd på uttalanden af stort intresse. Dr. Valfrid Palmgrens klara och logiska anförande, hvari hon gendref de skäl, som kommit drätselnämndens första afdelning och beredningsutskottet att afslå Landsföreningens begäran, följdes med största uppmärksamhet och under djup tystnad och torde varit af afgörande betydelse för den lyckliga utgång frågan fick. Fröken Gertrud Månsson höll vid detta tillfälle sitt jungfrutal inom Stockholms stadsfullmäktige i det hon yrkade på anslaget beviljande. En rad af manliga talare, bland hvilka särskildt hrr Lundbergh, Lindhagen, Hernlund och Thelander med kraft häfdade lämpligheten af att bevilja den gjorda anhållan, kom stämningen inom stadsfullmäktige att väga öfver till kvinnornas förmån, trots särdeles ifriga motanföranden af hrr Östberg och Palme, m. fl. Utgången blef att i slutvoteringen anslaget bifölls med 49 röster mot 38. En framställning om att kvalificerad majoritet skulle erfordras afslogs med stor röstöfvervikt.

Till kvinnosakens historia.

Kvinnorna och yrkesskolefrågan i Österrike.

I januari d. å. öppnades genom ett regeringsbeslut alla österrikiska yrkesskolor äfven för kvinnliga elever. Den viktigaste följden häraf är möjligheten för kvinnorna att tack vare förvärfvandet af fackkunskaper och verklig yrkesskicklighet bana sig väg till de högre och bättre aflönade arbetskategorierna inom områden, där de blott användts till det okvalificerade släpörat med dess usla lönevillkor. Så t. ex. inom textilindustrien och byggnadsfacket.

Men världen skulle inte vara sådan den är, om ej ett dylikt medgifvande framkallat häftigt motstånd. Den österrikiska byggmästareföreningens delegerade ha i ett memorandum till regeringen förklarat, att de "fattat det för alla i delegationen företrädde korporationer bindande beslutet att icke antaga kvinnor eller flickor såsom volontärer eller lärlingar och att icke heller på något sätt använda dem för byggnadstekniskt ändamål" samt att de på grund

häraf anmoda ministeriet att tillkännagifva detta beslut, så att onödiga ansträngningar från kvinnornas sida måtte förebyggas. Det är således byggmästareföreningens mening att inom sitt område helt enkelt omintetgöra regeringens medgifvande. Men icke nog härmed. Flere riksdagsmän — såväl medlemmar af det tysk-nationala partiet som liberaler — ha till regeringen riktat en interpellation, hvori de till att börja med påstå, att regeringen "å statens vägnar gynnat kvinnoemancipationens utväxter", samt sedan fråga, huruvida vederbörande minister är villig att föranstalta om upphäfvandet af den misshagliga bestämmelsen, och slutligen anhålla att få veta på hvad sätt denne kan försvara detta medgifvande, hvarigenom "vissa kvinnosaksföreningars löjliga emancipationsgriller uppmuntras". Af några sakliga skäl tynges ej denna interpellation, ej ens af det vanliga talet om kvinnans fysiska och psykiska underlägsenhet. Alltsammans är uteslutande en konkurrensfråga. Ingen bestrider, att den kvinnliga arbetskraften behöfves. Man vill blott kvarhålla denna på de lägsta, sämst betalade arbetsområdena. Häremot har emellertid "Bund österreichischer Frauenvereine" inlagt en ljungande protest i sin svarsskrifvelse till herrar interpellanter. Och det senaste numret af "Neues Frauenleben" innehåller också en allvarlig uppmaning till kvinnorna att ej låta afskräcka sig af det inträffade. Genom ihärdighet, goda arbetsprestationer och kraftig organisation skola de småningom arbeta sig in i marknaden och uppnå samma villkor som sina manliga konkurrenser.

För de österrikiska kvinnorna stå således enligt ofvan omtalade regeringsbeslut följande yrkesskolor öppna:

1. Byggnadsfackskolor för utbildning bl. a. af byggmästare, byggnadsentreprenörer och verkmästare. — "Neues Frauenleben" framhåller hurusom kvinnorna särskildt torde komma att lämpa sig som byggnadsritare och bostadsinspektörer.

2. Mekanisk-tekniska fackskolor.

3. Kemisk-tekniska fackskolor, bland dessa särskildt fackskolor för textilindustri.

4. Elektro-tekniska fackskolor.

5. Konstindustriella fackskolor. En del af dessa hafva redan förut mottagit kvinnliga elever. Såsom särskildt lämpliga påpekar "Neues Frauenleben" yrkesskolorna för fotografering och reproduktionskonst.

Utom dessa utbildningsanstalter finnas, såsom vi i en föregående artikel påpekade, en del rent kvinnliga yrkesskolor i Österrike.

Mätte de förhoppningar, som äro knutna vid de nya landvinningarna, till fulla infrias!

S. Sbd.

De öfvergifna mödrarna.

I denna tidning har redan gifvits en kort redogörelse för den diskussion angående ogifta mödrar och deras barns ställning, som förliden vecka anordnades af Kvinnornas diskussionsklubb i Stockholm och under hvilken fröken Anna Lindhagen framkom med ett förslag om en petition från svenska kvinnor, hvori det framhölles nödvändigheten af snar ändring af de lagbestämmelser, som röra de ogifta mödrarnas ställning och barnens rätt gentemot fadern, ändringar, som vore så af behöfvet påkallade, att man för deras genomförande icke borde afvakta ärfdabalkens och äktenskapslagens revidering.

Fröken Lindhagens förslag hade till följd, att klubbens styrelse beslöt att tillsätta en kommitté, som skulle vidtaga förberedande åtgärder för en eventuell petition i ofvannämnda syfte. Att frågan om de ogifta mödrarnas och deras barns ställning kräfver en snabbare behandling än som kan komma den till del, när den sammankopplas med den allmänna revideringen af ärfdabalken och äktenskapslagen, visas tyvärr af de ständigt sig upprepande sorgliga fall, som genom pressen bringas till allmänhetens kännedom. Ännu flera af djupt gripande och upprörande art gömma sig i det fördolda. Vål vore om svenska kvinnor genom en allmän oppositionsytring, — när detta nu är det enda medel som står dem till buds för att göra sin uppfattning och sina önskningar gällande i det offentliga — kunde påskynda en lagändring, hvilken vore det enda effektiva medlet att i någon mån råda bot på dessa olyckliga missförhållanden. En petition som den påtänkta bör kunna samla massan af Sveriges kvinnor.

På olika håll och med anlitande af olika medel är emellertid intresset vaket för att genom praktiska åtgärders vidtagande söka göra mera än hvad som redan i denna riktning förekommit för att afhjälpa de öfvergifna mödrarnas nöd. Fru Hilda Sachs' förslag, framkommet på Kvinnornas diskussionsklubb i Stockholm, är i föregående veckas nummer af Dagny återgifvet. Vid ett i Kristianstad nyligen af därvarande socialdemokratiska förening och kvinnoklubben hållet gemensamt möte har frågan om att inom samhället upprätta ett hem för nödställda mödrar och deras barn dryftats. Planen gällde äfven en spädbarnskrubba, en upplysningsbyrå för rättshjälp, samt platsförmedling. En kommitté, bestående af bl. a. kronofogde Forssander och hofrättsfiskal Schlyter, åtog sig att föra frågan vidare.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Germansk vallfärd.

Text till bilder.

IV.

Osterstrasse i Hildesheim.

Smälänningar inför Hildesheim.

Blommar ännu den tusenåriga rosenbusken i Hildesheim? Jag vet det inte, ty jag är ingen amerikan och jag fattade en lika bestämd som hastig antipati för den drygvresige sakristan i skarlakanskåpa, som satt bakom domens högaltare och sålde biljetter till underverket. Hvad skall jag med denna ovissa sevärdhet, när de uppenbaraste mirakler blomma kring torg och gator. Är det en lustgård, skapad af någon furstes trånad till idyllen, eller ett friluftsmuseum eller en konstnärskoloni? Det vill inte gå i ett svenskt hufvud, att här föreligger ett helt vanligt stadssamhälle, uppbyggt af näringsidkande filistrar.

Här följa korsvirkeshusen i hejdlöst öfverdåd sina naturliga böjelser för extravagans och putslystiga påfund. Med allsköns konst och roligheter söka de bortleda betraktarens uppmärksamhet från sitt triviala bisyfte att tjäna till mänskliga bostäder. De tåla icke gärna en oprydd fläck på sina sicksackbrutna ytor. Verser och tänkespråk, allegorier, fabelscener, porträttreliefer och arabesker, finsnidade, bjärtmålade och förgyllda, löpa i långa friser öfver utskurna konsoler.

Och ofvan all denna sinnrika brokighet stiga taken stolt och brant i höjden, strålande af solröd värme. Ett sådant frässande i tegelpannor har svensken aldrig drömt om. Det är ett öfverflöd så att de dråsa ner utefter gavelväggarna och klä dem från topp till fot med läckra väffelrutur. Här är sannerligen Schlaraffenland! När det blir mörkt, vill jag gå och bryta loss en skärfva för att smuggla den hem till plåttaksstaden och ställa ut den i en glasmonter. . .

Men i denna muntra bilderbok stannar jag till slut inför ett par dystra och fångslande rader svensk text.

Här gick för två hundra år sedan en melankolisk smälänning i jesuittalar och fullföljde sina betraktelser öfver det timliga lifvets obefogenhet. För Johan Robeck från Kalmar tvinnade rosenbusken till ett uselt ris och gatuväggarnas glada sirater tittade på honom med djäfvulsgrimaser.

Johan Robeck var nämligen allt annat än lefnadskonstnär: han hade med sällspord ihärdighet och koncentration specialiserat sig på dödskonsten. Långt inne i gubbåldern var han äntligen färdig med sina teoretiska och praktiska förberedelser, och en vacker sommar dag sågs han af Bremens undrande befolkning värdigt putsad till begravningsresan lösa sin båt från stranden och drifva nedåt Weserfloden. Hans testamentsexekutor, en professor i Marburg, nödgades med mycken kvidan till trycket befordra hans latinska afhandling "om de visas och godas frivilliga död", och sålunda vann vår svårmodige kalmarit årtionden före Werther själfmordsapostelns skandalösa ryktbarhet. Ännu i *La nouvelle Héloïse* anföres han som bekant auktoritet i detta fack.

Underligt att det inte var denna bisarra prästskugga som i stället för Ahasverus uppenbarade sig för Viktor Rydberg i Judenstrasses mystiska grändskymning den där kvällen, då månen stod som "ett silfverstreck, draget mellan två åldriga hus med höga gaflar, burspråk och småtorn". Eller kanske han satt med som obemärkt lyssnare på bänken vid Rolandsbrunnen och nickade sitt bistra bifall till det djupa och tröstlösa samtalet om Grottekvarnen, mänsklighetens själfmordsapparat.

Hildesheim och Grottekvarn! Det låter för tokigt och jag tar vördsamt farväl af de tankfulla smälänningarna. I mina öron tonar svärmiskt en versformel, som tyckes mig sammanfatta sinnevärldens yppersta gåfvor:

Mondschein und Giebeldächer
in einer deutschen Stadt.

Wolfenbüttels mästertytt.

"Fattig som Lessing" lär ännu i dag vara gängse ordstäf i Wolfenbüttel. Så berömd har den mannen lyckats göra sig. Litteraturhistoriker och vittra kåsörer jämra enstämmigt öfver hans bittra öde, och ville man tro sådana, så skulle det inte kunna tänkas gemenare otur för en bättre person än chefsbefattningen vid det hertigluga wolfenbüttelska biblioteket.

Nåväl, med ingen varelse i världshistorien åtrår jag att byta plats utom just med sagde Lessing. Det vittnar knappast godt om försynens ordningssinne, att Lessing, den lysande och rappe journalisten, fick gå och damma ner sig bland folianterna i Wolfenbüttels biblioteksrotunda, under det jag, som inte tål doften af färsk trycksvärta, måste dikta reklamer för veckans pressalster i Stockholms Dagblad.

Lessings hus i Wolfenbüttel.

När jag nu står framför spjalgrinden till hans ämbetsbostad och sorgset längtande betraktar de låga, prästgårdshvita längorna med gröna luckor, som så varmt förtroligt omsluta den långsmala gårdsplanen, så föreställer jag mig ovillkorligt, att Lessing här trots allt har upplevat många lyckliga timmar.

Att det var i sådana som "Nathan der Weise" kom till kunde betviflas, om icke erfarenheten visade, att äfven de ledsammaste teaterpjäser göra åtminstone författaren glad. Men säkert blixtrade en öfvermodig sällhet ur hans ögon och darrade skalllöjen kring hans fint försmädliga mun, när han med hvassaste fjädern kastade på papperet sina teologiska pamfletter, som höllo Hauptpastor Goeze i beständig otrygghetsvånda — likt knattrande gevärseld följde den ena "Anti-Goeze" på den andra.

Hauptpastor Goeze i Hamburg var en prisvärdt nitisk prelat med lidelsefullt kulturintresse. Han gjorde kraftiga inlägg i tidningsspalterna och recenserade den unge Goethes arbeten: hur kunna sådana böcker uppstå midt i den kristna församlingens sköte och hvar bär det hän och hur länge skall detta få fortgå? Goeze var så att säga Hamburgs pastor Schröderheim. Visst hade Lessing vederkvickelsestunder i sitt wolfenbüttelska eremitage.

Farväl, Ulspegel!

En gång kom Eulenspiegel, den oregerlige skälmen, till Braunschweig och stadd sig hos en bagare. Där tog han sig genast orådet före att knåda ugglor och markattor af degen, i stället för ärbara, borgerliga bul-lar, och då var det adjö med den okynnesgesällen. Så gick det alltid för Till Eulenspiegel, och annorlunda ville han inte ha det.

Men detta var det oskyldigaste puts han i sin syndfulla lefnad begick, och af inget har han skördat så stor-artad och solid ära. På ett hörnhus vid Bäckerklint lyser skyltskriften: Till Eulenspiegels Bäckerei, och i boden

Eulenspiegelbrunnen i Braunschweig.

tillhandahållas dagligen sockerkakor i de fasoner, för hvilkas uppfinning Eulenspiegel så hastigt blef skild från tjänsten.

Och bättre upp: midt på torget utanför bagarboden sitter han i brons på piedestal och dinglar med benen. Han skiner af illfundighet och hjärtans förnöjelse. Tyd-ligen håller han på att berätta sina fabulösa bragder för ugglorna och markattorna, som troskyldigt uppmärksamma bilda krets kring brunnskaret. Bättre auditorium kunde man ha, tänker han måhända djupast invärtes, men strunt i det, sämre kunde det också vara. Och så går han på och skarfvar vilda legender om sitt rackar-tyg.

Af medeltidssägneras plumpe skalk röjes inte längre ett spår i hans tankeslipade, soligt spirituella drag. Han är tjugonde seklets Ulspegel, en känslfull och yster gycklare, som förvirrar med vackra ord i stället för att reta med fula streck. Ugglorna och markattorna lyssna ansträngdt, villrådigt, i väntan att få höra ett gediget och omisskännligt allvarsord.

Farväl, Ulspegel, du var sista stationen på min pilgrimsfärd. Nu bär det hem till ett allvarsamt land, och kanske ser jag aldrig mer något så lustigt som dig och din publik.

Huck Leber.

Insänd litteratur.

- P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Jonas Lies samlade skrifter** Häft. 35—37.
- Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Troll-Anna i Bäckmon**. Af *Rosa Arberman*. Andra uppl. — **Symboliken i en kristen kyrka**. *Religionssymboliska bilder*. Af *Alfred Backman*. — **Nya världar i stället för de gamla**. Af *H. G. Wells*. Bem. öfvers. af *Ebba Atterbom*.
- Emil Olssons Boktryckeri, Stockholm (i distribution): **Samhälls-skydd? Prostitutionsbyråns verksamhet och nytta**. Inlednings-föredrag af *Selma Billström* vid Kvinnokommitténs af d. 5 febr. diskussionsmöten i K. F. U. M. och Folkets hus den 19 och 29 april 1909.
- Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Haivet**. Roman af *K. G. Ossian-Nilsson*. — **Oscar Levertin och professor Lidforss**. En karaktäristik och en polennik af *Fredrik Böök*. — **I stället för kärlek**. Skisser af *Elisabeth Kuylensstierna-Wenster*. — **Helle**. Af *Bernt Lie*. Bemyndigad öfversättning. — **Bonniers månadshäfte** för oktober.

Bland mängen ädel och dyrbar förmåga har människan den att kunna bedöma och döma sig själf.

Fredrika Bremer («Strid och frid»).

Lyrik.

Till Afrodite. Dikter af *Jane Gernandt-Claine*. **Trotsare och Långtare.** Dikter af *Amalia Björck*. **Dikter.** Af *Fanny von Wilamowitz-Moellendorff f. Fock*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

Det finns ingenting som det är mera ondt om i litteraturens värld än verkligt äkta lyrik, för så vidt med lyrik menas ett sannt poetiskt uttryck för den egna känslan. Det är ju så sällan, som någon med behag kan tala om sig själf. Själsdjupet verkar ofta grundt i alltför stark belysning och känslan ej känd utan ytligt buren, som oäkta smycken. Af så mycket större intresse blir det att möta en skaldinna med en så utpräglad lyrisk begåfning som Jane Gernandt-Claine. Redan i hennes prosastil, som dock är af ett helt annat kynne än hennes diktart, har man ofta varit i tillfälle att beundra hennes målande och fantasifyllda berättarkonst. Men de vägar, som hon där beträddt, ha fört utåt, ha ofta utgjort skildringar rika på exotisk charm, af den yttre miljö hon befunnit sig i, först i den bundna formen tyckes hon helt ha kunnat frigifva sig själf, vandrar i drömdager vägen inåt till den värld, som representerar det djupast kända inom en människas själslif. Bokens titel anger hvilket område dessa känslor spela in på och begränsas till. Afrodite, kärleksgudinnan, är det som hon frambär sitt offer till, men det är inga vårbloster, sjudande af saf, längtan och hopp. Hon säger själf i den fina inledningssången:

”Jag vandrat öfver minnets mark och burit
på smärtekalkar, så som man bär rosor
i sina lyfta händer att dem räcka
åt Afrodite.”

Och gudinnans bild står där icke solomstrålad, utan hvit i det hvita månluset, och de blommor skaldinnan lägger för hennes fot blekna från lifvets till drömmens färg. Det är som att gå fram i skymningen en sommarkväll, då luften är sval men fylld af doft — kanske för mycket doft att njuta länge, man blir en smula tung i hufvudet till sist; det är en bok, som man trots stämningens enhetlighet, eller kanske just till följd därpå, ej bör läsa i sträck. Men slå upp hvar man vill i denna diktsamling, är det sann poesi i fager form och djupt känd som möter en. Bland dem som subjektivt mest tilltalat mig vill jag nämna det rop af lifvets otillfredsställda längtan, som bär titeln, ”O skymningsdunkla stillhet“, där skaldinnan ser ekarna stå ”vackert slutna i sin egen ro”, medan hon ”skådar stum utöfver vattnets hvila in i den hvilans tysta väsen, som är att bida, bida” — ”Fall varsamt dager” är äfven en bland de finaste stämningssånger man kan läsa; öfver hufvud, dessa drömmar i moll, där kärleken knappast är en röd snarare än silfvertråd, klinga fint och vemodigt, som klangen af våra folkvisor. — Afrodite kan med välbehag ta emot offret för hennes altare, och vi som läsa poesi kunna med glädje erkänna, att vi verkligen äga en skaldinna af rang i Jane Gernandt Claine.

Ett nytt kvinnligt diktarnamn! Man lystrar ovillkorligt

till — och så därtill denna starka af ungdomens hela innebörd skälfvande titel. ”Trotsare och långtare” — fanfarer och tårar — det väcker förväntningar, väcker tanken på något sjudande varmt, med svårighet tygladt, något som bryter dammar och banar väg, oemotståndligt följande sitt väsens bud.

Ja, så är bokens titel, men icke dess innehåll; det vill säga, skaldinnan har tagit några bibliska trotsarter till modell, klädt dem pittoreskt och måladt dem med nog så liflig kolorit, men inför all denna ståt känner man sig dock en smula sviken, titeln har gifvit en aning om ett starkt personligt bärande temperament — kanske det ännu skall träda i dagen, debuten är långt ifrån alldaglig, men tills vidare drunknar det på något sätt i formen, som författarinnan med en understundom förbluffande vighet jonglerar med. Det är ju nog en smula Fröding och Karlfeldt, maskerade till österlänningar, som gå igen, visserligen har författarinnan egna brunnar att ösa ur, det kan ej förnekas, och det är styrka och färgglans i hennes skildringssätt, men det skulle komma ännu mer till sin rätt, om ej lustigleken med djärfva, funna och sökta rim ginge så långt att det ibland verkar som ett sinnet tröttande fyrverkeri med ord.

Af bokens två längre dikter, ”Absalom” och ”Drottning Vasti”, är den senare den mest helgjutna, en verkligt värdefull dikt både i estetiskt och etiskt afseende, med den unga drottningens renhetsbild mot den mörka bakgrunden af godtyckligt mannavälde.

”Absalom” är mera ojämn, men bland en del bocksprång, som till exempel den öronvidriga frasen ”lidelse-långa kyssars smäll — —” ”tamburinernas bjällerskräll” — — ”den vinglaren där dinglar han,” med mera dylikt, skimra fram ställen af så utsökt finhet som till exempel denna slutstrof i Absaloms död:

”Hårets lejonfärgade vågor
lekte om hjältetinningars blekhet.
Solnedgångens offerlagor
lånade läpparna barnavekhet.
Marmorlemmarna raknade ut.
Hjärteblodet sipprade utan plågor.
Tyst och stor var dödens minut.”

En rolig glimt af humor lyser fram i dikten om Rimmar Anton och den jordiska mön och i den veklige riddarens begäran om systerlig förbön. Lyrik slösar ej skaldinnan med, men den lilla dikten ”Hvita liljor”, enklare och känsligare än någon af de öfriga, visar att hon där har stigar att beträda, som hon ej borde låta gräset växa öfver.

Och det gör hon nog ej heller. Det är ej en debut, som man sätter punkt efter, och icke heller en, där man borde göra det, hvilket är mera värdt.

Det finnes knappast en större fordringsägare än konsten, knappast någon, som mera helt begär sin man eller kvinna än den. Det är ibland en hårfin, ganska svårupptäckt skillnad mellan dilettanten, konstvännen, som målar, diktar eller musicerar blott för ro skull, till tidsfördrif under en nöjesstund, och den verkliga konstnären, som lägger allt till offer på det heliga altaret, men den

Köp Oskummad mjölk direkt
hemsänd i plomberade kärl till 17 öre pr liter.
AKTIEBOLAGET MEJERIET VICTORIA
Riks 770. — Kungl. Hofleverantör — Allm. 69 37.

MÄLARBADET
11 Handverkaregatan 11.
BAD-TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING
1:a klass i alla afseenden.
OBS! Simundervisning f. damer och herrar
R. T. 38 14 — 38 15 A. T. 93 43 — 93 44.

na skillnad finns där i alla fall och den är vid närmare påseende skarpare än man kanske i första ögonblicket tror. Den begåfvade dilettanten på rätt plats är en lågnt ifrån förkastlig insats till spridande af nöje och behag, men de små jullar, som glida fram så täckt på en liten sollyst damm, äro dock för lätta för de strida strömar-na och det gör en riktigt ondt att se en sådan där prydlig och bräcklig farkost ger sig ut därpå.

Fru von Wilamowitz karaktäriserar redan i inledningssången sin diktart med orden:

”En lycklig kvinnas sånger
ha icke många ord.
Ej länge blir man ostörd
vid skrifpulpet och bord.”

Och så är nog äfven fallet. Fru W. har gett ut en diktsamling, men det är icke samlad dikt utan strövers af en begåfvad dilettant, älskvärd vers och sympatisk lifsåskådning, men icke mer. Man ser ett harmoniskt hem framför sig, och i dess miljö skulle man säkert med mycket nöje höra en hel del af de små stämmingsbitarna uppläsa, och man skulle till och med gärna öf-verse med sådana små formbockar som i versen:

”Mitt barn är som tusende lågor
som flamma i längtan och lek.
Hon bubblar af ifriga frågor.”

Men det är litet förargligt med det tryckta ordet. Fjärrilsvingar äro vackra, men de bära ej för tunga bördor.
S. E—d.

Notiser.

Kongressbrefkort och kongressmärken. En vacker vy af Stockholm—Strömmen och riksdagshuset — under i rödt tryck ”Rösträtt för kvinnor! VI:te Världskongressen för kvinnans politiska rösträtt afhållas i Stockholm den 12—17 juni 1911”, så ter sig det prydliga kongressbrefkort, som på föranstaltande af L. K. P. R. i dagarna utgifvits. Brefmärket, hvartill fröken Anna Anckarkrona gjort ritningen och som tryckts på Generalstabens Lithografiska Anstalt, framställer det internationella rösträttsmärkets vackra bild, rättvisans gudinna med vågen, där de båda skälarna väga jämnt, mot i rosor ornamenterad bakgrund i gult och hvitt, de internationella rösträttsfärgerna. Rekvisition göres å rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, Stockholm, korten å 10 öre styck, 6 st. å 50 öre; brefmärkena i kartor om 50 st. till ett pris af 1 kr. Inkomsten går till kongresskassan.

Till ledamot af Vetenskapsakademien har tillika med flere framstående utländska vetenskapsmän invalts madame Marie Curie. Som bekant var madame Curie, tillika med sin man, mottagare af halfva nobelpriset i fysik 1903.

N:o 27 och 28 af ”Hemtrefnad” äro utkomna och innehålla bl. a.: Hvad som händt af Observator — Bref från Småland af Augusta W—tt — Hemkonsulenter af J. J. Råd för hushållet — Småbrukets binärningar — På sjukbesök hos Moppe — Flickorna och Scoutrörelsen — Våra åsikter och vårt lif. — Följetong: Hafvets dotter af Johanne Schöning.

Kvindestemmeretsbladet. Den af författarinnan fru Johanne Münter redigerade danska rösträttstidningen med ofvanstående namn och som på grund af svårordnade ekonomiska förhållanden upphörde med innevarande års ingång efter att förut ha utgifvits under tre års tid har nu utsändt sitt nr 1 af sin 4:de årgång. Den utkommer nu såsom förut en gång i månaden, och priset utgör för ett år, från oktober 1910 till oktober 1911, kr. 2:—. Tidningen, som utgifves af ”Kvindevalgretsklubben” i Köpenhamn, kommer att följa sitt tidigare program att lämna öfversikter af det internationella rösträttsarbetet. Under fru Münters goda ledning kommer den med all visshet att såsom hitintills blifva en publikation af värde och intresse.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Malmö med omnejd var tisdagen den 11 okt. jämte förbundskretsen i Lund inbjuden till doktor och fru E. Ingers å Hvilan. Inbjudningen hade hörsammats af ett 170-tal personer.

Sedan kaffe intagits höll doktor E. Ingers ett intressant föredrag om ”Karl XII:s moder”, Karl XI:s gemål Ulrika Eleonora d. ä., ”barmhärtighetens och den kungliga mildhetens representant vid sidan af den oblidkeliga rättens”. Därpå bänkade man sig i de trelliga gammaldags salarna, där supé intogs. Slutligen följde några trelliga landsmålsbitar, upplästa af fröken Amalia Nordström.

Sedan Malmökretsens ordförande, fru Anna Söderström, å bägge kretsarnas vägnar tackat doktor och fru Ingers för visad gästfrihet, uttryckte doktor Ingers i några hjärtliga ord sin glädje öfver att Hvilan fått bli för- eningsbandet mellan de båda systerkretsarna och sina förhoppningar om en god framtid för Fredrika-Bremer-Förbundet och en gagnande verksamhet i samhällets tjänst. Härpå bröt man upp för att med minnet af en angenäm afton återvända hem.

Kvinnornas andelsförening Svenska Hem i Stockholm höll tisdagen den 11 okt. sitt årsmöte i Brummerska skolans okal under fru Emilia Broomés ordförandeskap. Års- och revisionsberättelserna godkändes, och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Styrelsens förslag att, ehuru året hade större vinst att uppvisa än det föregående, 2½ % liksom förut borde utdelas och öfverskottet i stället användas till en extra afskrifning af 1,000 kr. på mobilierna, godkändes. Som styrelseledamöter omvaldes fruarna E. Boheman och S. Rissler och nyvaldes fru Anna Johansson i stället för fru Bergstedt, som undanbedt sig återval. Till suppleant utsågs fru S. Dahlerus efter fru A. Leyonmarck, som likaledes afsagt sig. Till revisorer återvaldes fröknarna Helene Petre och Maria Kinberg. Revisorssuppleanter blefvo fröknarna G. Elfving och A. Böös.

Redaktör G. H. von Koch höll därpå ett intressant föredrag om ”Framtidens kooperativa företag”.

Styrelsen framlade till sist ett förslag att anordna diskussionsaftnar i husmoderliga frågor, hvilket med entusiasm omfattades, och som lämpliga diskussionsämnen föreslogs olika slags fettämnens användning i hushållet, om olika slag af tvättmedel, om golfbehandling, m. m.

Kumla F. K. P. R. anordnar fredagen och lördagen den 21 och 22 okt. en basar för att insamla bidrag till kongresskassan. Ett s. k. ”nummerbord” kommer att anordnas, där bland andra vinster t. ex. kan utfalla kvartalsprenumeration på Dagny. Diverse goda påhitt komma med all säkerhet att göra basaren synnerligen lyckad.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$ och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Sex präktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Gagnier. 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor, 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Undervisningsvan lära­rinna

önskar under ferierna nov.-jan. plats i familj (helst i Sthlm).

Villig deltaga i förekommande göromål. Svar till "Goda betyg", Dagnys exp.

En 19-årig examinerad

småskollära­rinna önskar plats i familj att undervisa 1-2 barn i vanliga skolämnen, gärna nybörjare. Önskar anses som familjemedlem. Rekommendationer kunna fås. Svar emotses tacksamt till "Genast", denna tidnings expedition.

Lära­rinna

utan hem önskar under ferierna från den 1 dec. till den 1 mars plats i familj att undervisa barn i småskolans ämnen. Svar emotses tacksamt under adr. "Lära­rinna", inom 8 dagar. Ronneby p. r.

Ung flicka

önskar plats i bättre familj i staden eller på landet, för att deltaga i förekommande göromål. Kunnig i matlagning. Har genomgått 8-klas­sigt läroverk och kan, om så önskas, vara behjälplig med läxläsning. Önskar bli ansedd som familjemedlem. Svar med uppgift om lönevillkor till "B. C.", Södra Sandby p. r.

UTEXAMINERAD kindergartenslära­rinna önskar plats i skola eller hem. Svar till "Lära­rinna", Sv. Telegramb., Sthlm.

UNG, anspråkslös flicka önskar plats i bättre familj som husa eller barnfröken. Är något kunnig i söm­nad och inomhus förekommande göromål. Svar till "19 år", Falköping, p. r.

Ung landtbrukaredotter

af god och aktad familj, kompetent att sköta ett hem, söker plats som hushållerska hos bättre, hygglig och akt­ningsvärd ungherre. Svar till "Små­ländska", p. r. Södra Vi.

Elementarbildad,

något musikalisk, anspråkslös landt­flicka önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Gärna där det finnes barn. Goda rek. finnas.

Tacksam för svar till "Ordentlig", Mariestad p. r.

Sprid Dagny!

Bildad, musikalisk flicka

från godt hem, som i flera år förestått sina yngre syskons skolhushåll önskar plats i höst såsom sällskap och hjälp, helst uti allvarligt hem eller såsom värdinna i sådant hem där husmoder saknas. Svar till "Värmländska 26 år", Heljebol p. r.

Prästdotter,

19 år, frisk och glad, med lust och vana vid arbete, önskar plats i bättre hem som hjälp i hushållet eller att vårda en sjuk. Svar till "Anna", Varberg p. r.

UNG FLICKA som aflagt real­skoleexamen och genomgått skol­kökskurs önskar plats som sällskap och hjälp i god familj. Kan äfven biträda med läxläsning. Svar till "17 år", pr Wimmerby.

ENKEL, bättre flicka önskar plats 1 nov. i god vänlig familj som hjälp och sällskap. Kunnig i enkla­re matl., handarbete och söm­nad. Lön önskas. Goda rek. finnas. Snart svar till "18 år", Motala p. r.

Pålitlig, bättre flicka

önskar till 1 nov. plats i god familj där jungfru finnes. Är kunnig i enkl. matlagning, bakning, glans­strykning, söm­nad o. handarbeten, äfven villig deltaga i skrifgöromål om så önskas. Goda rek. finnas. Svar emotses tacksamt till "26 år", Töfversta, Skebokvarn.

Nitton års flicka

af bättre familj, som genomgått elementarläroverk och hushållsskola, önskar till nyåret plats som sällskap och hjälp, helst hos äldre fru eller också hos familj. Svar till "Nitton-åring" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

23-ÅRIG skånska önskar plats i god familj att vara husmodern be­hjälplig med husliga göromål. Kun­nig i matlagning. Svar till "17 år" Vimmerby p. r. |

25-ÅRIG förlofvad flicka önskar under några månader i vinter plat i bättre hem där tillfälle gifves att lära matlagning. Svar till "Frit vivre", Nordiska Annonsbyrån Göteborg.

Ung, barnkär, anspråkslös bättre flicka

önskar plats i godt hem som verklig hjälp och sällskap åt husmoder eller till barnen. Kunnig i huslig sysslor. Godt sätt och utseend samt ett gladt humör utlovas. Svar emotses af "Små­ländska" Askeröd, p. r.

Kvinnlig Bankkassör

med anställning vid större afdelningskontor i landsorten söker till följd af familjeförhållanden plats i Stockholm på bank eller större affärskontor. Personlig inställelse om så erfordras. Svar till "Kassa", Svenska Dagbl., Stockholm.

Ung flicka

som genomgått handelsskola önskar plats på kontor eller som kassabiträde. Tacksam för svar under adr. "Villig". Nyköping p. r.

Kvinnlig kontorist

med 3 års vana i större affär, kunnig i alla på ett kontor förefallande göromål och med verkligt goda rekommendationer önskar plats strax. Svar emotes tacksamt under adr.: "G. F." poste restante eller rikstelefon 89 & 436, Kristianstad.

Kontorsvan

flicka, 22 år gammal, önskar plats å kontor, helst i landsortsstad, genast eller 1 nov. Åger 4 års vana i bokföring och kassas skötande, utmärkta betyg kunna företes. Svar märkt "Kassavan", Hallsberg poste restante.

EN kokerska, kunnig i såväl finare som enklare matlagning, syltning, inkokning och bakning samt en husjungfru kunnig i sina sysslor, önska platser instundande flyttning, helst i Stockholm. Goda betyg från föregående platser. Svar till »K. H.», Sundsvall p. r.

18-årig, bättre, musikalisk flicka,

som genomgått hushållsskola, önskar plats i liten familj. Svar till "Familjemedlem", Östg. Corresp. kontor, Linköping.

Gynna Dagnys annonsörer!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

LEDIGA PLATSER.**Föreståndarebefattningen**

vid den nyinrättade *Högre folkskolan i Visingsö* sökes senast inom 60 dagar från ledighetens första kungörande i Post- och Inrikes tidningar. Nyuppförd lärarebostad, innehållande 4 rum och kök jämte nödiga uthus, finnes. Ansökningarna ställas till skolrådets ordförande, adress Visingsö. Af kungl. majt den 28 januari 1910 godkänt reglemente finnes till påseende hos skolrådets ordförande. Lön enligt lag, under förutsättning att statsbidrag och anslag ur Visingsöfonden af skoldistriktet erhålles.

Visingsö den 29 sept. 1910.

Skolrådet.

Ordinarie lärarinnetjänsten

vid Stocksunds fasta folkskola sökes hos skolrådet i *Stocksunds skoldistrikt* i Danderyds kyrkoförsamling inom 60 dagar från första kungörandet i Post- och Inrikes tidningar. Lön enligt kyrkostämmas fastställd löne reglering.

Danderyd i Stockholms län den 26 september 1910.

J. E. Ekstedt.

Kyrkoherde.

Skolrådets ordförande.

Adress Danderyd.

Eu skicklig lärarinna

med moderata löneanspråk kunnig i vanliga skolämnen, språk, musik och handarbeten, sökes nu genast att undervisa en 14 års flicka, som genomgått 4 klasser i elementarskola. Svar med foto. och löneanspråk till Hjellö Egendom pr Gate. Rikstel.

Barnfröken,

bildad, pålitlig och barnkär, önskas snarast möjligt att sköta två små barn i Helsingfors, Finland. God familj och förmånliga villkor. Svar med rek. och foto. sändas till fru L. Wasastjerna, N. Magasinsgatan 7, Helsingfors.

Kvinnlig gymnastikdirektör

erhåller anställning vid kuranstalten Borg. Svar: Kamrerarekontoret, Kneippbaden.

Bildad flicka

af god familj erhåller stadigvarande plats för skötsel af en 4 månader gammal, frisk gosse. Reflekterande skall vara barnkär, ordningsfull och van att på egen hand sköta barn. Svar med angifvande af löneanspråk, betygsafskrift (ref.) och foto. torde sändas till ingenjör Pontus Lindström, Örebro.

Skolkökslärarinnor.

Tre befattningar såsom *biträdande lärarinnor i huslig ekonomi vid Stockholms stads folkskolor* kungöras härmed till ansökning lediga.

Ansökningarna skola ställas till Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor och inlämnas å dess expedition, Fredsgatan nr 9, senast den 31 oktober 1910 kl. 12 på dagen. Vid ansökningarna skola fogas behörigen styrkt merit och tjänsteförteckning, frejdebetyg samt läkarebetyg äfvensom handlingar utvisande att sökande är behörig till den sökta befattningen. Närmare upplysningar om kompetensfordringar för befattningen erhållas å Öfverstyrelsens expedition.

Lönen är 1,200 kronor för år räknat.

Af lönen beräknas 150 kronor utgå i form af fri kost i skolköket och 150 kr. i form af fri bostad, där sådan erhålles.

Lärarinnebefattningarna tillträdas den 1 januari 1911.

Stockholm den 20 september 1910.

Öfverstyrelsen.

Kvinnlig gymnast

villig att vara husmoder behjälplig med skötseln af en 2 års gosse, läxläsning med 2:ne gossar om 9 och 11 år samt för öfrigt deltaga i förekommande sysslor, erhåller plats den 15 november. Kokerska, kammarjungfru och barnjungfru finnas. Foto. jämte uppgift på ålder och löneanspråk torde sändas till fru Ragnar L. Jeanson, Kalmar.

Bildad, medelålders dam,

något van vid sjukvård, önskas snarast möjligt som värdinna och sällskap för äldre sjuklig herre i landsortsstad. Tjänarinna finnes. Svar med uppgift om ref. och löneanspråk till "Ensam", Box 64, Eksjö.

Å Gottland, egendom i närheten af Visby, får hushållerska, skicklig i matlagning o. s. v., van vid landet, plats hos ungherre (officer o. godsägare) att sköta matlagningen, ha tillsyn öfver hem och tjänare. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Stockholm.

I verkligt godt hem i Stockholm får bildadt, enkelt, hushållsvant fruntimmer plats i ålder 34—45 år, kunnig i matlagning, van vid uppköp, villig att ha tillsyn till två flickor, 5—8 år, se till deras kläder, deltaga med sömnad, städning o. s. v. Duglig jungfru finnes. Goda betyg, muntliga rek. fordras. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B.

Kvinnlig kontorist

med vacker handstil, kunnig i maskinskrifning och enklare kontorsgöromål erhåller plats.

LARSSON & PEHRSSON,
Kristianstad.

Förestånderska

för syafdelningen i trikåfabrik i landsortsstad sökes. Den sökande bör vara mångårig i facket och hafva godt sätt att kunna leda arbetare samt att fullt tidsenligt sköta Tillskärning, Syning, Maskning & Paketering m. m. Den sökande torde insända betygsafskrifter och löneanspråk märkt "Triåfabrik" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Vid bruk i Gästrikland i närheten af Gäfle i disponentfamilj får hushållerska, skicklig i matlagning, bakning, syltning, plats. Två tjänare. Lönevilkor 300. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

Obs! De billiga priserna.

Till 42 öre mtr säljes ett parti extra prima Congressgardiner i olika färger 100 cm. br. Vanliga allmogegardiner fr. 30 öre mtr. Filt och Schaggdukar. Tråd 95 öre puss. Fodermestik 18 öre mtr. Ett parti bättre gardiner i vackra mönster. Bomullstyger fr. 29 öre metr. Bordvaxduk, Filtar, Gardinstufvar, Helylle-Cheviot, god kvalitet i olika färger säljes särdeles billigt.

Slumplagret

MÄSTERSAMUELSGATAN 51, II. Stockholm

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4¹ | 2⁰ | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Utkommen märklig broschyr!

Samhällsskydd

— Pris 60 öre. —

Erhålles gen. hrr bokhand-
lare eller direkt från Emil
Olssons Boktr., Drottning-
gatan 49, Stockholm.

Sprid Dagny!

Folkskolans Barntidning
utgifven och redigerad af STINA QUINT ut-
kommer 1910 i sin nittonde årgång.
Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36
veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla
samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för
helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

Begär

Gardin- & Mattlagrets
Stockholm, Söder,

nyutkomna katalog N:o 7. Största
sortering, billigaste priser. Sändes
gratis och franko. Agenter antagas.

DALA-NATIONAL-MAGASINET

25 BIRGER-JARLSGATAN 25

INGÅNG FRÅN BRUNNSGATAN. Innehafvare: Fru Anna Lönnberg från Rättvik.
Alla slags Nationaldräkter och Konstväfnader, passande till väggbonader m. m.
Konstsmiden, Smycken, Trä- och Näfverarbeten, allt fullkomligt äkta. Lek-
sandslufvor, vacker, praktisk hufvudbonad för damer.

Prisbelönt på Norrköpings utställning. — Kappor och Promenaddräk-
ter förfärdigas efter beställning, välgjort arbete, billiga priser.

ALLM. TEL. 168 30. . . . . GÖR ETT BESÖK!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.)
21 Lilla Vattugatan 21 . . . . Stockholm.

Annonsera i Dagny

DAMER! Blus N:r 1103 af
hvit yllebattist med
riko. smakfullspets-
gärning endast 4.25. Dessutom
föra vi ett rikhaltigt lager af ny-
silfver, dam-, herr- o. barnunder-
kläder, mössor, alla slags tyger o.
väfnader, mattor, filter, sängtäcken
etc. Vill Ni inbespara mycket pen-
gar, så begär genast priskurant o.
gör Edra inköp hos oss! Ni får då
genast bevis på sanningen af våra
affärsprinciper: enbart extra **prima**
varor, noterade till **lägsta** tänkbara
priser! **VÄNGÄFVAN**, Vasagatan
15—17, Stockholm.

Edvin Bergs Förgylleriaffär

— Etablerad 1891 —

rekommenderas vördsamt.

OBS.! Gamla möbler renoveras
och förgyllas.

45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).
Hvard.: 1/2, 12—2 och 1/2, 6—1/2, 7 e. m.
Andra tider enl. öfverenskommelse.

Tandläkare

GERDA ISBERG

Götgatan 3. A. T. 306 11 (304 40).
Mottag. 10—3. Andra tider efter
öfverenskommelse.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibylleg, 36. Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

Största fabrik i Skandinavien för

Damhårarbeten.

Färdiga arbeten i tusental, prima
svenska hår i äkta naturfärger.

Herr o. Fru E. Malmberg.
58 Klarabergsgatan 58.

ROSABRIN

är ett absolut säkert medel mot röd näsa.
Bruksanvisning medf. Pris 1: 50. Endast hos
fru HOLMIN. Lästmakaregatan 8, i p.
STOCKHOLM.

Begär priskurant

innan snörlif köpes, från Franska
Snörlifssömmeriet, Norrmalmstorg
1, 1 tr. STOCKHOLM.

Ett svart klädningstyg,

6 mtr. helylle satinkläde, 90 cm. bredd,
tjock, mjuk kvalitet, djup svart färg med
ovanligt vacker glans, varar i många år,
säljes till endast 10.50 st. Otto Oskarsson,
Kl. N. Kyrkog. 22, Stockholm.

KAFFET HAR STIGIT kolossalt på kort tid.

Passa därför på och köp af mitt ineliggande lager, som
ännu säljes till följande låga priser:

Fin Lavadosblandning.....	1: 15
Extra 1:ma Guatemala, Fin-Fin smak.....	1: 20
Extra 1:ma Ljus Java, mild och god.....	1: 25
Extra 1:ma Blå Java, synnerligt omtyckt.....	1: 28
Utsökt Javablandning (flera goda sorter).....	1: 30
Extra 1:ma Central Amerik. Kaffe.....	1: 35
OBS.! Äkta Arabisk Mocca-blandning.....	1: 38
Java Liberia, högfinaste kvalitet.....	1: 45

Förväxla ej mina Kaffesorter med dem som af andra firmor
utbudas under samma namn. Profenlig vara. Redbar behandling.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller förskottslikvid
(minsta parti 10 kg.). — Skynda rekv. **Vid köp af 60 kg. fraktfritt.**
Prof af samtliga sorter mot ins. af 20 öre i frimärken. Klipp
ur annonsen!

K. W. KARLBERG, Idungatan 5, Stockholm.

Gynna Dagnys annonsörer!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Sigfrid Wieselgren. Af *Lydia Wahlström*.
Kvinnorna och folkpensioneringsförslaget.

De gamlas dag. Af *Lif*.

Stadsanslag å 3,000 kr. till rösträttskongressen.

Till kvinnosakens historia. Kvinnorna och yrkesskolefrågan
i Österrike. Af *S. Sbd.*

De öfvergifna mödrarna.

Germanisk vallfärd. IV. Af *Huck Leber*.

Jane Gernandt-Claine: Till Afrodite. — *Amalia Björck*:

Trotsare och Längtare. — *Fanny Wilamowitz-Moellendorff*
f. Fock: Dikter. Rec. af *S. E—d.*

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**